

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.440.2025
Warszawa, 14 listopada 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przedstawiam odpowiedź na interpelację nr 12986 Pana Posła Grzegorza Lorka w sprawie *potrzeby zmian w Kodeksie spółek handlowych i Kodeksie cywilnym, dotyczących dziedziczenia udziałów w spółkach jawnych oraz ochrony spadkobierców, w szczególności osób starszych.*

Analizując zasadność podjęcia prac nad nowelizacją przepisów w zakresie dziedziczenia praw i obowiązków współnika w spółce jawnej należy wskazać, że potencjalny spadkobierca nie jest *de lege lata* pozbawiony możliwości decyzji o uczestnictwie w spółce.

Odnosząc się do ogólnych zasad spadkobrania przewidzianych w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny¹, wskazać należy, że spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku, co następuje z chwilą śmierci spadkodawcy (art. 924 i 925 k.c.). Przez spadkobiercę należy rozumieć zarówno spadkobiercę ustawowego, jak też testamentowego (art. 926 § 1 k.c.).

¹ T.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1071 i 1172; dalej jako: „k.c.”.

Kodeks cywilny przewiduje, że spadkobierca może spadek odrzucić (art. 1012 k.c.), a wówczas jest wyłączony od dziedziczenia i traktowany tak, jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 1020 k.c.). W kontekście spółki jawnej oznacza to, że spadkobierca zmarłego wspólnika nie nabywa ogółu praw i obowiązków zmarłego wspólnika, a zatem nie wstępuje do spółki na miejsce zmarłego, nawet jeśli umowa spółki przewidywała taką możliwość. Taki spadkobierca nie uzyskuje statusu wspólnika ani związanych z nim uprawnień (np. udziału w zysku, prawa prowadzenia spraw spółki), ale też nie odpowiada za długi wspólnika, a w konsekwencji nie ponosi on odpowiedzialności za zobowiązania spółki jawnej powstałe w czasie działalności zmarłego. Odrzucenie spadku po zmarłym wspólniku skutecznie zwalnia z obowiązku spłaty długów spółki po zmarłym wspólniku.

Istotną cechą instytucji odrzucenia spadku jest fakt, że spadkobierca może odrzucić jedynie cały spadek, a nie poszczególne jego składniki. Spadkobierca nie może też odrzucić długów, a przyjmując samych aktywów. Takie zastrzeżenie co do zasady naruszałoby istotę spadkobrania (spadkobranie stanowi sukcesję uniwersalną, której skutkiem jest nabycie ogółu praw i obowiązków zmarłego) oraz zasadę jedności spadku.

Spadkobierca może natomiast przyjąć spadek z dobrodziejstwem inwentarza, dzięki czemu ograniczy odpowiedzialność za długi spadkowe do wysokości stanu czynnego spadku, wykazanego w inwentarzu. Co istotne, przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza następuje również w sytuacji, gdy spadkobierca nie złożył w terminie 6 miesięcy od dowiedzenia się o tytule swego powołania (zwykle będzie to data śmierci spadkodawcy) oświadczenia co do przyjęcia/odrzucenia spadku. W polskim prawie spadkowym istnieje zatem domniemanie nabycia spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Przechodząc do regulacji prawa spółek, wskazać należy, że z art. 58 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych² wynika, że śmierć wspólnika, co do zasady, powoduje rozwiązanie spółki jawnej. Dzieje się tak z uwagi na charakter spółki jawnej jako spółki osobowej, w której istotne znaczenie ma osoba wspólnika. Uniknięcie skutku rozwiązującego w przypadku śmierci wspólnika może nastąpić na podstawie

² T.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 18 i 96; dalej jako: „k.s.h.”.

umowy spółki, która albo przewiduje, że spółka trwa nadal pomiędzy pozostałymi wspólnikami (art. 64 § 1 k.s.h.), albo zastrzega, że spadkobiercy (wszyscy bądź niektórzy) mogą wstąpić do spółki (art. 60 § 1 k.s.h.). *W braku tych postanowień umownych uzgodnienie dalszego trwania pomiędzy pozostałymi wspólnikami jest możliwe także po śmierci wspólnika* (art. 64 § 1 k.s.h.)³. Nawet jednak, gdy umowa spółki dopuszcza wstąpienie w ogół praw i obowiązków zmarłego wspólnika, warunkiem wejścia do spółki jest przyjęcie spadku przez danego spadkobiercę.

Podkreślenia wymaga, że w doktrynie istnieją rozbieżne poglądy co do tego, czy dla skuteczności wstąpienia spadkobiercy do spółki konieczne jest złożenie oświadczenia w tym przedmiocie (wyrażna zgoda na wstąpienie), czy też wstąpienie do spółki następuje automatycznie z chwilą otwarcia spadku.

Zwolennicy pierwszego ze wskazanych poglądów podnoszą, że *przyjęcie automatycznego skutku wstąpienia spadkobierców do spółki jawnej jest niemożliwe do zaakceptowania wobec nieograniczonej odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki jawnej*⁴ i to niezależnie od tego, czy spadkobierca wyraża chęć wstąpienia do spółki lub też czy posiada informację, że spadkodawca był wspólnikiem spółki jawnej. Wejście spadkobiercy do spółki wymaga zatem złożenia przez niego oświadczenia o wstąpieniu, nawet jeżeli przyjął spadek, a umowa spółki przewiduje jej trwanie wraz ze spadkobiercami⁵.

Zdaniem zwolenników przeciwnego poglądu, wstąpienie spadkobierców do spółki jest „dziedziczeniem członkostwa” w spółce (a ściślej – ogółu praw i obowiązków składających się na „udział” w spółce), które jest co do zasady niedziedziczne, ale włączalne do spadku. To zaś przede wszystkim oznacza, że wstąpienie następuje z mocy prawa z chwilą otwarcia spadku (śmierci wspólnika), chyba że spadkobierca odrzucił spadek⁶. Za powyższym poglądem ma przemawiać już samo brzmienie przepisu art. 60 § 1 k.s.h. Ponadto

³ R. Pabis, [w:] Kodeks spółek handlowych. Tom IB. Spółki osobowe, Komentarz. Art. 37–150, red. A. Opalski, wyd. 1, Legalis 2024, kom. do art. 60 k.s.h., nb. 2.

⁴ R. Pabis, [w:] Kodeks..., red. A. Opalski, nb. 6.

⁵ J. Lic, Spółka jawna. Komentarz, wyd. 1, Legalis 2023, kom. do art. 60 k.s.h., nb. 16.

⁶ por. A. Cybulska-Bienioszek, [w:] Kodeks spółek handlowych. Tom I. Komentarz. Art. 1–300(134), red. R. Wrzecionek, wyd. 1, Legalis 2025, kom. do art. 60 k.s.h., nb. 10.

pozostałe przepisy k.s.h. nie uzależniają "wstąpienia" spadkobiercy do spółki od jakichkolwiek czynności formalnych, w tym złożenia przez niego oświadczenia o "przystąpieniu" do spółki lub wyrażenia w inny sposób woli należenia do spółki⁷. Janusz Szwaja wskazuje jedynie, że ze względów praktycznych celowe jest powiadomienie spółki o śmierci współnika i o pozostaniu spadkobiercy w spółce⁸. Zdaniem zwolenników *poglądu o automatycznym skutku wstąpienia spadkobierców*, jeżeli spadkobierca nie odrzucił spadku, ale nie chce pozostać w spółce, może wypowiedzieć umowę zgodnie z art. 61 k.s.h.⁹. Powyższe jednak, w ocenie przeciwników automatycznego wejścia do spółki, nie uchylałoby skutku wstąpienia do spółki, a w konsekwencji doprowadziłoby do powstania odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Sytuacja spadkobierców, którzy mieliby automatycznie wstąpić do spółki byłaby tym gorsza, gdyby dotyczyło to spółki zawiązanej na czas oznaczony, gdyż nie mieliby możliwości wypowiedzieć umowy spółki, jeżeli nie pozwalałaby na to umowa spółki¹⁰.

W doktrynie pojawiają się również rozbieżności dotyczące tego, czy następstwo spadkobierców zmarłego współnika podlega regulacjom prawa spadkowego, czy też dokonuje się na mocy umowy spółki jawnej.

Z jednej strony prezentowane są poglądy, według których spadkobierca zmarłego współnika, który do spółki wstępuje, odpowiada za zobowiązania spółki tak jak współnik jawny, tzn. subsydiarnie za spółkę i solidarnie z pozostałymi współnikami bez ograniczenia całym swym majątkiem i nie może on powołać się na ograniczenie swej odpowiedzialności, z którego mógłby korzystać na podstawie prawa spadkowego (zob. art. 1030 i n. k.c.)¹¹, albowiem podstawą nabycia praw służących współnikowi w spółce jawnej jest art. 60 § 1 k.s.h. oraz odpowiednie postanowienia umowy spółki, gdyż w zakresie

⁷ W. Wyrzykowski, [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. P. Pinior, J.A. Strzępka, wyd. 1, Legalis 2024, kom. do art. 60, nb. 2.

⁸ J. Szwaja, [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 1–150 KSH. Tom I, S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, A. Herbet, R. Gawałkiewicz, I.B. Mika, M. Tarska, wyd. 3, Legalis 2012, kom. do art. 60 k.s.h., nb. 10.

⁹ J. Szwaja, [w:] Kodeks..., S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, A. Herbet, R. Gawałkiewicz, I.B. Mika, M. Tarska, nb. 22.

¹⁰ por. R. Pabis, [w:] Kodeks..., red. A. Opalski, nb. 6.

¹¹ por. J. Szwaja, [w:] Kodeks..., S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, A. Herbet, R. Gawałkiewicz, I.B. Mika, M. Tarska, nb. 16.

tych praw wchodzą prawa osobiste (m.in. prawo głosu, reprezentacji), które nie podlegają dziedziczeniu.

Odmienne stanowisko z kolei, które zajęli m.in. Robert Pabis¹² czy Wojciech Wyrzykowski¹³ wskazuje, że odpowiedzialność spadkobiercy współnika spółki jawnej jest zgodna z zasadami odpowiedzialności ukształtowanymi na gruncie prawa spadkowego, których w tym zakresie nie wyłączają przepisy k.s.h. Odpowiedzialność spadkobiercy zmarłego współnika, który wstępuje do spółki jawnej uzależniona jest zatem od tego, w jaki sposób przyjął spadek. Odpowiedzialność za długi spadkowe spółki jawnej spadkobiercy przyjmującego spadek z dobrodziejstwem inwentarza, powstałe do chwili otwarcia spadku będzie zatem ograniczona do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku (art. 1031 § 2 k.c.) (pro viribus patrimonii), natomiast w przypadku przyjęcia spadku wprost, odpowiedzialność będzie miała charakter nieograniczony (art. 1031 § 1 k.c.).

Przedstawiciele drugiego w ww. poglądów wskazują na konieczność odróżnienia sytuacji osoby przystępującej do spółki (czynność dokonywana inter vivos) od spadkobiercy, który do spółki wstępuje (wejścia do spółki mortis causa).

W doktrynie wyrażono również pogląd, że obecna instytucja wstąpienia do spółki jawnej przez spadkobiercę współnika powinna zostać uchylona w całości i zastąpiona wynikającym z umowy spółki prawem przystąpienia określonej w niej osoby do spółki jawnej¹⁴.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/

¹² por. R. Pabis, [w:] Kodeks..., red. A. Opalski, nb. 6.

¹³ W. Wyrzykowski, [w:] Kodeks..., red. P. Pinior, J. A. Strzępka, nb. 4.

¹⁴ A. Walaszek-Pyziół, W. Pyziół, Skutki prawne śmierci współnika handlowej spółki osobowej, PUG 2010, Nr 7, s. 2-7.